

Římský krátkodobý tábor v trati „Prostřední veliké“

Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav, Jihomoravský kraj
172–180 po Kr.

   0,4 km

Navigační bod: N 48°46'17.20",
E 16°50'32.77" (místo, kde se na pravou
stranu silnice z Charvátské Nové Vsi do
Lednice napojuje polní cesta).

Přístup: Od severního okraje obce po silnici
směrem na Lednici, projít asi 400 m, po
pravé straně je průmyslový areál, po obou
stranách silnice v poli je poloha tábora.

Význam: Jeden z největších krátkodobých
římských táborů z doby markomanských
válek na našem území, doklad římské ex-
panze na území za Limes Romanus.

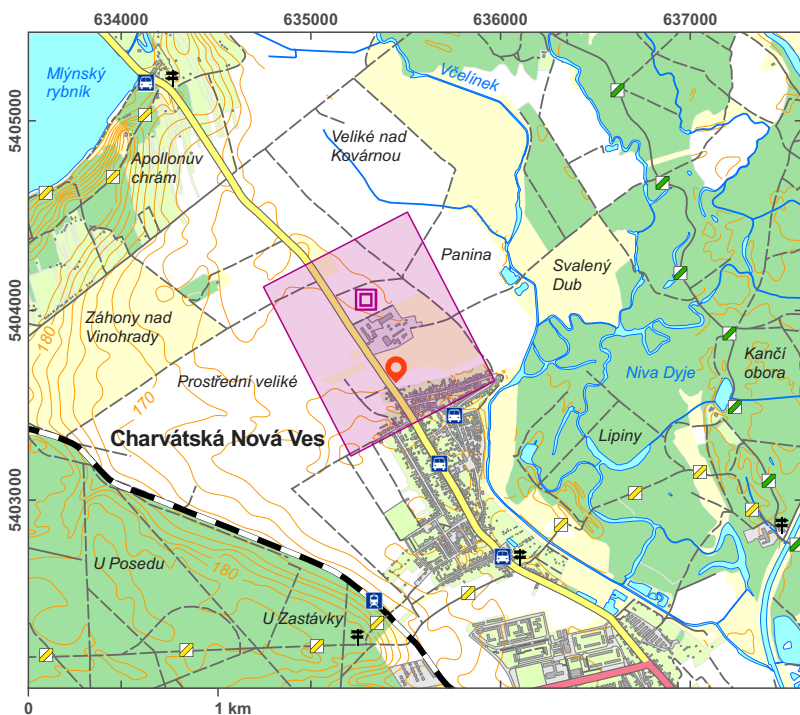
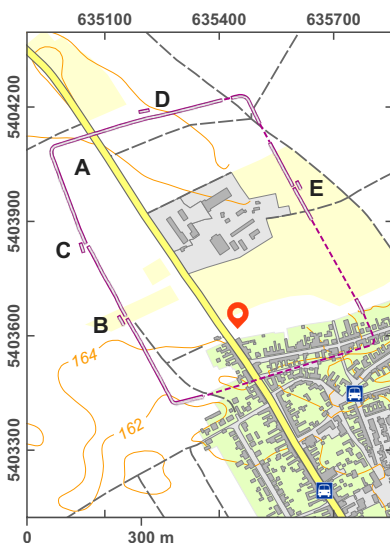
Historie: Expanze římské říše do Podunají
a vznik nových provincií vyvolaly potřebu
nově ochránit dobyté území před útoky
germánských kmenů ze severu. Proto byl
vybudován Limes Romanus (římská hrani-

↑ *Pohled na lokalitu od severozápadu.*
Foto P. Vavříň 2003

ce), pás hraničního území, jehož součástí
byly vojenské objekty, hradby, cesty a vodní
toky. Koncem 2. století po Kr., za vlády císa-
ře Marca Aurelia, se zde začaly množit úto-
ky germánských kmenů, což vyvolalo tzv.
*markomanské války, probíhající v letech
166–180 po Kr., které byly ukončeny mí-
rovou smlouvou mezi císařem Commodem
a germánskými kmeny. V období marko-
manských válek vybudovala římská armáda
na území Moravy řadu dočasných pochodo-
vých táborů pro zajištění bezpečnosti svých
vojsk při krátkodobých pobytech na nepřá-
telském území, případně proto, aby zde
přečkala zimu. Z antických zdrojů jsou zná-
my principy stavby táborů podle přesné da-
ných parametrů, v praxi se však setkáváme

s různými úpravami, využívajícími příznivé morfologické vlastnosti místa stavby tábo-
ra (např. strategicky výhodná nepřístupná
strana řeky), případně naopak nedosta-
tek místa a času na výběr vhodné lokace.
O předpokládané existenci římských *krát-
kodobých táborů na Moravě v době mar-
komanských válek psal již J. Dobiáš v roce
1964, ale až v posledním dvacetiletí, díky
rozvoji letecké archeologie, jejímiž průkop-
níky u nás byli M. Bálek a J. Kovárník, byly
objeveny zatím na sedmi lokalitách. Touto
nedestruktivní metodou se zjišťují stopy
archeologických objektů, které jsou vidi-
telné za příznivých půdních a vegetačních
podmínek, kdy se projevují odlišným zbar-
vením porostu, případně okolního terénu.
Menší část z těchto táborů byla nalezena
také při záchranných archeologických vý-
zkumech, kdy byly zachyceny části průběhu
jejich příkopů a následně byly identifikov-
ány jako krátkodobé římské pochodové
tábory (Modřice, Hulín-Pravčice, Olomouc-
Neředín). Problematikou římských krát-
kodobých táborů na Moravě se zabývají
odborníci na dobu římskou E. Droberjar,
O. Šedo, B. Komoróczy a M. Vlach. Množ-
ství, velikost a rozmištění krátkodobých
římských táborů na našem území pomáhá
k utvoření lepší představy o síle barbarské-

ho odporu a o prostoru, v němž se válečné
konflikty v neklidné době Markomanských
válek odehrávaly. Až donedávna byla na
území Moravy archeologicky prozkouma-
ná pouze stálá římská vojenská základna
u Mušova, v jejímž zázemí se pochodové
tábory předpokládaly a také zde následně
byla objevena jejich největší koncentrace.
Novým zjištěním však je, že římská vojska

↑ Letecký pohled na severozápadní nároží tábora. Foto M. Bálek 1998

postoupila do značné vzdálenosti na sever od této oblasti (Modřice, Hulín-Pravčice a Olomouc-Neředín).

Popis: Tábor v Charvátské Nové Vsi byl objeven J. Kovárníkem v roce 1996 při letecké prospekci. Nachází se v polní trati Veliké za kovárnou, plocha tábora se rozprostírá na pravobřežní štěrkové terase řeky Dyje, v nadmořské výšce kolem 165 m n. m. Je zhruba kosodélného půdorysu, orientovaný delší osou ve směru severo-severozápad – jiho-jihovýchod, jeho rozloha činí cca 41 ha a je tak jedním z největších dosud známých římských krátkodobých táborů na Moravě. Typickým znakem tohoto typu římských táborů je to, že jde o nezastavěný prostor pro rozložení vojenských stanů a uskladnění zásob, opevněný hrotitým příkopem (A) s průřezem ve tvaru písmene „V“ a náspem z vykopané zeminy, přerušeným dvěma až šesti vstupními branami s předsunutými příkopy, tzv. *tituly. Kompletně dochované jsou severní a západní strany tábora o délkách 530 m a 745 m, jižní strana měla předpokládané rozměry 567 m a východní 805 m. Tábor měl zřejmě šest vstupních bran s tituly, z nichž čtyři jsou archeologickými metodami doložené (B–E) a dvě jsou předpokládány v jižním a jihozápadním průběhu příkopu. Šířka příkopů na úrovni povrchu podloží se pohy-

buje od 2,5 do 3,6 m, hloubka byla kolem 2 m. Nové informace o struktuře tábora poskytla nedávno provedená geofyzikální prospekce tábora a terénní sondáž v jeho části, díky kterým se podařilo rozšířit informace, získané z leteckých snímků a geologických vrtů. Byly například získány nové poznatky o konstrukci tábora v prostoru brány na severní straně, dále asi 15 m severozápadně od ní byl zjištěn asi 270 m dlouhý příkopovitý útvar, paralelní se západní hranou tábora. Z příkopu pochází unikátní nález nepálených cihel, které byly součástí hradby, což může být dokladem snahy Římanů vybudovat zde stálejší opevněný útvar. V dosud poznaných krátkodobých táborech středního Podunají nebylo nic podobného nalezeno. Přestože krátkodobý římský tábor u Charvátské Nové Vsi není v terénu čitelnou archeologickou památkou, do tohoto seznamu byl zařazen jako reprezentant přínosu letecké archeologie pro identifikaci jinak nezjistitelných struktur. [dv]

Literatura: Bálek – Šedo 1998; Droberjar 2002; Komoróczy et al. 2014; Šedo 2001; Vlach 2008.

Okolí:

(1) Valtice (BV), tvrzíště Aloch (Kuperk) a stejnojmenná ZSV: N 48°45'48.47",

E 16°46'33.26" (4,7 km).

(2) Břeclav (BV), velkomoravské hradiště
Pohansko: N 48°43'44.33", E 16°53'47.91"
(6,2 km).

(3) Pohansko u Nejdku (BV), slovanské
nížinné hradiště: N 48°49'16.22",
E 16°46'0.65" (7,5 km).

↑ Profil příkopu odkrytý při sondáži. Foto M. Vlach 2013

↑ Pohled na pece, nalezené uvnitř tábora. Foto M. Vlach 2013